

11 Prądożercze gadżety

Jednym z największych zagrożeń dla współczesnego społeczeństwa są ładowarki do telefonów. BBC News ostrzega nas przed nimi już od 2005 roku: „Wszystkie elektrownie jądrowe zostaną zamknięte w ciągu kilku lat. Jak będziemy oświetlać Wielką Brytanię? [...] *koniecznie wyjmij z kontaktu swoją ładowarkę do telefonu komórkowego, gdy jej nie używasz*”. To smutne, ale rok później Wielka Brytania najwyraźniej wciąż nie reagowała na ten apel, a BBC znów biła na alarm:

Wielka Brytania na prowadzeniu w lidze marnotrawców energii.

A jak do tego doszło? BBC wtlacza nam do głów:

65% ludności Wielkiej Brytanii zostawia włączone ładowarki.

Ze sposobu, w jaki reporterzy mówią o tych niszczycielach planety, wynika, że są co najmniej tak złe, jak mistrz ciemnej strony mocy lord Darth Vader. Czy rzeczywiście są aż tak okropne?

W tym rozdziale poznamy całą prawdę o „złowrogich” ładowarkach. Przyjrzymy się też ich kuzynom w rodzinie gadżetów: komputerom, telefonom, telewizorom, zestawom do odbioru telewizji cyfrowej, modemom kablowym i drukarkom. Oszacujemy zużycie energii w czasie ich działania i ładowania, choć na razie pominiemy koszty energetyczne ich produkcji – tym zajmiemy się w dalszym rozdziale o rzeczach.

Cała prawda o ładowarkach

Współczesne ładowarki do telefonów komórkowych, zostawione w gniazdku bez podłączonego telefonu, zużywają około pół wata. W naszych jednostkach oznacza to dzienne zużycie energii równe **0,01 kWh**. Przy sumarycznej wysokości słupka zużycia energii na poziomie 100 kWh na dzień apel BBC, aby *zawsze wyłączać swoją ładowarkę*, może potencjalnie zredukować zużycie energii o jedną setną jednego procenta.

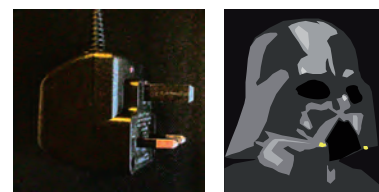
Niech żyje mikrooptimalizacja!

Uważam, że nie powinniśmy marnować naszej energii i uwagi na kwestie poboczne. Obsesja na punkcie wyciągania ładowarki z kontaktu jest jak ratowanie Titanica za pomocą łyżeczki od herbaty. Wyłącz ładowarkę, ale miej również świadomość, jak drobny jest to gest. Wyraźmy to w ten sposób:

Cała energia zaoszczędzona w wyniku wyłączenia na dobę ładowarki wystarczy na jazdę samochodem przez *jedną sekundę*.

Energia zaoszczędzona przez wyłączenie ładowarki na *cały rok* jest równa energii zużytej do podgrzania wody na jedną kąpiel.

Żeby wybrać się na wycieczkę do Australii za energią zaoszczędzoną dzięki wyjęciu ładowarki, musiałbyś wyciągnąć ją z gniazdka *w epoce neolitu*. Trzeba przyznać, że niektóre starsze modele ładowarek zużywają więcej niż pół wata – jeśli są ciepłe w dotyku, prawdopodobnie zużywają 1 lub nawet 3 waty (rys. 11.3). Trzywątowa rozrzutna ładowarka zużyje 0,07 kWh energii dziennie. Myślę, że to dobry pomysł, aby odłączyć takiego wampirka – pozwoli to na zaoszczędzenie 13 złotych rocznie. Nie oszukuj się jednak, że w sprawie

Veder

Ładowarka

Fot. 11.1. Niszczyciele planet. Poszukaj różnic

Fot. 11.2. Tych pięć ładowarek – trzy do telefonów komórkowych, jedna do kieszonkowego komputera i jedna do laptopa – pobiera poniżej 1 wata, co widać na moim mierniku zużycia prądu.

oszczędzania energii zrobiłeś już wszystko, co do Ciebie należało – te 3 W to tylko mikroskopijna część całkowitego zużycia energii.

No dobrze, wystarczy już tego ratowania Titanica za pomocą łyżeczki. Dowiedzmy się teraz, co naprawdę zużywa elektryczność.

Naprawdę paskudne gadżety

Tabela 11. pokazuje zużycie energii w watach dla różnych urządzeń w gospodarstwie domowym. *Pierwsza kolumna* to zużycie energii, kiedy urządzenie jest rzeczywiście używane, na przykład kiedy oglądasz film w telewizji. *Druga kolumna* przedstawia zużycie, kiedy urządzenie jest włączone, ale nic nie robi. Byłem naprawdę zszokowany, gdy po raz pierwszy stwierdziłem, że stojąca bezużytecznie drukarka laserowa bez przerwy pobiera z sieci 17 W – tyle samo co lodówka! *Trzecia kolumna* pokazuje zużycie energii, gdy urządzenie zostanie przełączone na tryb uśpienia (*standby*). *Czwarta kolumna* pokazuje zużycie energii przez urządzenie, kiedy jest wyłączone, lecz wciąż podłączone do gniazdka. Zużywana moc jest wyrażona w watach – aby skonwertować ją na kWh na dzień, pamiętaj, że moc 40 W odpowiada 1 kWh/d. Pomocne jest zapamiętanie, że roczny koszt poboru 1 W wynosi 5 złotych (zakładając koszt energii w przybliżeniu 50 gr/kWh).

Największymi pożeraczami prądu są: komputer, monitor i telewizor, którego zużycie energii może sięgać setek watów. Systemy służące rozrywce takie, jak wieże stereo i odtwarzacze DVD zużywają często około 10 W i bledną w obliczu zużycia energii przez komputer. Znacząca część zużycia energii może mieć miejsce wtedy, gdy urządzenie stoi niewykorzystane. Odtwarzacz DVD może kosztować w sklepie 100 złotych, ale jeśli będzie włączony nonstop, to będzie Cię kosztować dodatkowe 40–50 złotych rocznie. Niektóre urządzenia RTV i akcesoria komputerowe zużywają energię nawet wyłączone, gdyż ich transformatory w trybie *standby* nadal pracują. Aby upewnić się, że taki gadżet jest naprawdę wyłączony, musisz odłączyć go od gniazdka (np. za pomocą listwy zasilającej z wyłącznikiem).

Zasilanie ukrytych macek wieku informacji

Według Jonathana Koomeya (2007), serwery komputerowe w amerykańskich centrach obliczeniowych i urządzenia im towarzyszące (klimatyzatory, systemy backupowe itp.) zużywały **0,4 kWh** na osobę dziennie, czyli powyżej 1% całkowitego zużycia energii w USA. To wartość na rok 2005, która jest dwa razy wyższa niż była jeszcze w roku 2000, gdyż liczba serwerów w ciągu tych 5 lat wzrosła z 5,6 mln do 10 mln.

Inne gadżety

Odkurzacz, jeśli używasz go przez kilka godzin w tygodniu, zużywa około **0,2 kWh/d**. Koszenie trawnika to kolejne **0,6 kWh**. Moglibyśmy kontynuować, ale podejrzewam, że to właśnie komputer i inne urządzenia rozrywkowe plasują się na najwyższych pozycjach listy zużycia energii.

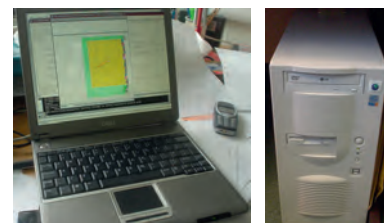
Suma zużycia energii dla tego rozdziału zależy od tego, jak wielu gadżetów używasz w domu i pracy, jednak dostatanie gospodarstwo domowe lub biuro obfitujące we włączone „na całego” gadżety, lekko licząc, będą zużywać **5 kWh/d**.

Fot. 11.3. Ten „wampirek” – telefon bezprzewodowy i jego ładowarka – podłączony do prądu zużywa 3 W. To 0,07 kWh/d. Przy cenie 1 kWh na poziomie 50 groszy, to „ciurkanie” prądu będzie rocznie kosztować 13 zł.

Gadżet	Zużycie energii (W)			
	Podłączony i działający	Podłączony, ale nie używany	Standby	Odłączony od sieci
Komputer i peryferia				
Komputer	80	55		2
Monitor CRT	110		3	0
Monitor LCD	34		2	1
Projektor	150		5	
Drukarka laserowa	500	17		
Modem kablowy i Wi-Fi	9			
Laptop	16	9		0,5
<hr/>				
Przenośny odtwarzacz CD	2			
Radiobudzik	1,1	1		
Radiobudzik 2	1,9	1,4		
Radio cyfrowe	9,1		3	
Radiomagnetofon	3	1,2		1,2
Wzmacniacz stereo	6			6
Wzmacniacz stereo 2	13			0
Nagłośnienie kina dom.	7	7	4	
Odtwarzacz DVD	7	6		
Odtwarzacz DVD 2	12	10	5	
Telewizor	100		10	
Magnetowid	13		1	
Zestaw do odbioru TV cyfr.	6		5	
Zegar w kuchence mikrofal.	2			
<hr/>				
Xbox	160		2,4	
Sony Playstation 3	190		2	
Nintendo Wii	18		2	
<hr/>				
Automatyczna sekretarka		2		
Automatyczna sekretarka 2		3		

Tabela 11.4. Zużycie energii przez różne gadżety. Wartości są orientacyjne. Przykładowo, komputer może pobierać 50 W, może też 200 W; laptop (netbook) może zużywać 16 W, a czasem 80 W; przelicznik: 40 W odpowiada 1 kWh/d.

Laptop: 16W Komputer: 80 W

LCD: 31 W CRT: 108 W Drukarka: 17 W (standby)

Projektor: 150 W Radio cyfrowe: 8W

Nieporozumienia

Nie ma sensu, żebym wyłączył światło, telewizor i ładowarki zimą. „Zmarnowana” jakoby energia ogrzewa mój dom, więc wcale się nie marnuje.

Ten mit może się sprawdzać u paru osób, w dodatku wyłącznie zimą, ale dla większości pozostaje mitem. Jeśli Twój dom ogrzewa zwykły grzejnik elektryczny, to jest to zbieżne z ogrzewaniem ciepłem z marnujących elektryczność urządzeń. Jednak jeśli właśnie w ten sposób zapewniasz sobie ciepło w mieszkaniu, powinieneś jak najszybciej zmienić sposób ogrzewania. Elektryczność to źródło energii wysokiej jakości. *Zamienianie elektryczności na ciepło to marnotrawstwo.* Wyrażę się precyzyjnie: jeśli przetwarzasz jednostkę energii elektrycznej

w jednostkę ciepła, to ją marnujesz. Grzejniki nazywane pompami ciepła (gruntowymi lub powietrznymi) mogą wykorzystać elektryczność znacznie wydajniej, dostarczając 3 do 4 jednostek ciepła z każdej wykorzystanej jednostki energii elektrycznej. Działają one podobnie do lodówek, tylko w drugą stronę, pompując do domu ciepło z gruntu lub z powietrza na zewnątrz (patrz: rozdział 21).

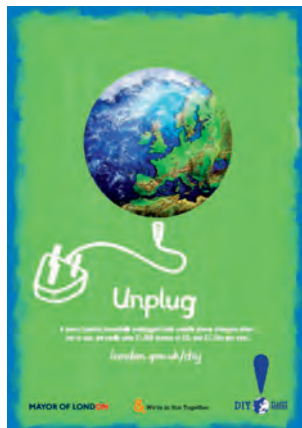
Co do całej reszty domów ogrzewanych paliwami kopalnymi czy biopaliwami to należy unikać wykorzystywania urządzeń elektrycznych w charakterze grzejników – przynajmniej dopóty, dopóki elektryczność jest wytwarzana z paliw kopalnych w elektrowniach o niskiej efektywności. Lepiej już spalać paliwa kopalne w domu. Dlaczego? Ponieważ gdy używasz elektryczności wytworzonej w elektrowni zasilanej paliwami kopalnymi, ponad połowa zawartej w nich energii jest marnowana, a jedynie mniejsza jej część jest zamieniana w energię elektryczną. Do tego kolejne 8% energii jest tracone podczas przesyłu. Jeśli spalasz paliwa kopalne w domu, bezpośrednio wykorzystując ciepło z ich spalania, wykorzystasz je znacznie efektywniej.

Przypisy i zalecana literatura

Numer strony:

- 77 Jednym z największych zagrożeń dla współczesnego społeczeństwa są ładowarki do telefonów. BBC News ostrzega nas przed nimi już od 2005 roku: [...] „Koniecznie wyjmij z kontaktu swoją ładowarkę do telefonu komórkowego, gdy jej nie używasz”. – Materiał BBC z 2005 roku mówi: „Wszystkie elektrownie jądrowe zostaną zamknięte w ciągu kilku lat. Jak będziemy oświetlać Wielką Brytanię? Oto trzy sposoby na oszczędzanie energii: wyłącz nieużywane wideo, nie zostawiaj telewizora w trybie *standby* i koniecznie wyjmij z kontaktu swoją ładowarkę do telefonu komórkowego, gdy jej nie używasz”.
- Współczesne ładowarki do telefonów komórkowych, pozostawione w gniazdku bez podłączonego telefonu, zużywają około pół wata. – Mój miernik zużycia elektryczności na rys. 11.2 nie jest wystarczająco czuły, aby mierzyć tak niskie zużycie energii. Jestem wdzięczny Svenowi Weierowi i Richardowi McMahon z Wydziału Inżynierii Uniwersytetu w Cambridge, którzy zmierzili zużycie energii przez standardową ładowarkę Nokii za pomocą dokładnego kalorymetru; stwierdzili, że kiedy nie jest ona połączona z telefonem, pobiera i w ten sposób marnuje moc 0,472 W. Wykonali też dodatkowe pomiary: ładowarka, podłączona do naładowanego w pełni telefonu, marnuje 0,845 W. Kiedy zaś ładowarka robi to, do czego jest przeznaczona, czyli ładuje rozładowany telefon, marnuje 4,146 W w postaci ciepła.

Dalsza lektura: Kuehr (2003).

	Wiatr, głębokowodne: 32 kWh/d
	Wiatr, płytkowodne: 16 kWh/d
	El. wodne: 1,5 kWh/d
	Biomasa: żywność, biopaliwa, drewno, spalanie odpadów, metan z wysypisk: 24 kWh/d
	Elektrownie słoneczne (200 m ² /o): 50 kWh/d
	PV, 10 m ² /o: 5
	Ogrzewanie słoneczne: 13 kWh/d
	Wiatr: 20 kWh/d
Gadżety: 5	
Oświetlenie: 4 kWh/d	
Ogrzewanie, klimatyzacja: 37 kWh/d	
Podróż samolotem: 30 kWh/d	
Samochód: 40 kWh/d	

Rys. 11.5. Systemy przetwarzania informacji i inne gadżety

Rys. 11.6. Reklama z kampanii „DIY naprawa planety”. Tekst głosi: „Wyłącz. Jeśli w każdym gospodarstwie w Londynie wyłączone zostałyby wszystkie nieużywane ładowarki do telefonów komórkowych, moglibyśmy zaoszczędzić 31 000 ton CO² i 7,75 miliona funtów rocznie”. london.gov.uk/diy/